

Helsingfors/Mariehamn 20.4.2010**Nr 19/10****Hänvisning** Justitieministeriets skrivelse
19.3.2010, nr 15/08/2010 JM.

Till Justitieministeriet

Ärende

Justitieministeriet har i skrivelse av 19.3.2010 begärt Ålandsdelegationens utlåtande över några frågor som gäller möjligheten för staten att betala stöd till näringsverksamhet i landskapet Åland. I skrivelsen hänvisar ministeriet till Ålandsdelegationens utlåtande 22.11.2004 till handels- och industriministeriet om hur samarbetet i teknologifrågor kunde utvecklas samt om möjligheterna för åländska företag att i vissa fall erhålla statsstöd. Nämnade utlåtande gällde dock främst situationer då åländska företag bedriver verksamhet utanför landskapets område. Justitieministeriet ber nu Ålandsdelegationen ta ställning till om och hur staten kan stöda företag (åländska eller andra) som bedriver verksamhet på Åland. Ålandsdelegationen har berett Ålands landskapsregering möjlighet att inkomma med eventuellt yttrande i ärendet. Landskapsregeringens yttrande bifogas utlåtandet.

Grunden för utlåtandet

Enligt 56 § i självstyrelselagen ger Ålandsdelegationen på begäran utlåtanden till statsrådet och dess ministerier samt till landskapsregeringen och domstolar. Till delegationens uppgifter hör således att såsom ett sakkunnigorgan ge utlåtande i frågor som gäller tillämpningen av självstyrelselagen. Med anledning härav avger delegationen detta utlåtande. Utlåtandet begränsar sig till att gälla behörighetsfördelningen enligt självstyrelselagen och beaktar inte t.ex. de EU-rättsliga aspekterna.

Lagstiftningsbehörigheten och finansiering

I självstyrelselagen regleras områdena för den lagstiftningsbehörighet som tillkommer landskapet respektive riket. Förvaltningsuppgifterna följer enligt huvudregeln i självstyrelselagen lagstiftningsbehörigheten. Till förvaltningsuppgifterna anses höra finansieringen på rättsområdet i fråga. Enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen hör näringslagstiftningen i huvudsak till landskapets behörighet. Av detta följer att näringsutövning liksom stöd till näringslivet på Åland till denna del regleras genom landskapslagstiftning. Nämnade lagrum berättigar även lagtinget att vidta åtgärder

---

Postadress:
Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN**Telefon:**
växel 018-635270**Telefax:**
018-635268**Adress i Helsingfors:**
Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

för att främja sådan näringsverksamhet på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket. På de områden där landskapet har behörighet gäller inte rikets stadganden och beslut, men på de områden där riket har behörighet omfattar denna Åland liksom varje annan del av Finland. I självstyrelselagen saknas bestämmelser om rikets möjligheter att stöda näringsverksamhet på Åland, inom områden som hör till landskapets behörighet.

Ålandsdelegationens utlåtande över de frågor justitieministeriet ställt:

Fråga 1: Kan riket stödja företag som är verksamma i landskapet Åland och vars verksamhet hör till landskapets behörighetsområde?

I utlåtandet 22.11.2004 konstaterade Ålandsdelegationen att självstyrelselagen inte innefattar bestämmelser som skulle förbjuda statsmakten att bevilja stöd till ett företag, som är registrerat på Åland men vars produktionsverksamhet samt forsknings- och utvecklingsverksamhet är förlagd till ett fast driftställe i riket, inte ens i det fall att verksamheten helt eller delvis skulle falla under landskapets lagstiftningskompetens. På motsvarande sätt anser Ålandsdelegationen i nu föreliggande utlåtande att det inte heller finns hinder för riket att stödja företag – åländska eller andra – som är verksamma i landskapet.

Fråga 2: Om det anses att riket kan stödja sådan verksamhet, måste grunden för detta tas in i rikslag, t.ex. så att det införs en bestämmelse enligt vilken i lagen avsett stöd även kan beviljas företag som är verksamma i landskapet Åland. Skulle en sådan bestämmelse vara förenlig med behörighetsfördelningen i självstyrelselagens 18 och 27 §?

I samband med stiftandet av en rikslag föreligger inte något i grundlagen särskilt utpekat kontrollförfarande beträffande lagens överensstämmelse med den i självstyrelselagen ingående fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan landskapet och riket. Bedömningen av rikslagstiftningens giltighet på Åland sker därför vid de tidpunkter då det i de enskilda fallen blir aktuellt att ta ställning till vilken lagstiftning som skall tillämpas på Åland. Behörighetsfördelningen i självstyrelselagen är exklusiv och kan ändras endast på det sätt som anges i självstyrelselagens 69 §. Intagandet av bestämmelser i rikslagstiftningen om beviljandet av stöd i landskapet Åland inverkar därför inte på den behörighetsfördelning som anges i självstyrelselagens 18 och 27 §.

Fråga 3: Kan och bör man genom en överenskommelseförordning införa ett system enligt vilket riksmyndigheterna inte utan landskapsregeringens samtycke får bevilja stöd till företag när det är fråga om verksamhet som sker på Åland eller kan och bör en sådan begränsning intas i rikslagstiftningen i fråga?

Bestämmelser om överenskommelseförordningar finns i 32 § i självstyrelselagen. Enligt dessa bestämmelser kan uppgifter som hör till riksförvaltningen för viss tid eller tills vidare genom förordning överföras på en landskapsmyndighet eller uppgifter som hör till landskapsförvaltningen överföras på en riksmyndighet. Dessa överföringar förutsätter landskapsregeringens samtycke. I överenskommelseför-

ordningar har även intagits stadganden av materiellt innehåll såsom beträffande förvaltningen av uppgifterna samt om finansieringen. Ålandsdelegationen finner att hinder för intagandet av bestämmelser i överenskommelseförordningar som reglerar sättet för beviljandet av statligt stöd på Åland inom landskapets behörighetsområden inte föreligger, såvida bestämmelserna uppfyller förutsättningarna i självstyrelselagens 32 §.

Med beaktande speciellt av självstyrelselagens 18 § 22 p. anser Ålandsdelegationen det viktigt att statsmakten samråder med eller åtminstone håller landskapsregeringen underrättad om statliga stöd som beviljas åländska företag. Ålandsdelegationen konstaterar även att vissa statliga stöd kan vara förenade med villkor eller på annat sätt innefatta en styrning av en näringsverksamhet. Med anledning härav konstaterar delegationen att lagtingets samtycke måste inhämtas till den del beviljandet av stöd inom landskapets behörighetsområden till företag i landskapet innefattar en styrning av en näringsverksamhet inom landskapets behörighetsområden, såvida inte den aktuella stödordningen har reglerats genom en ovan nämnd överenskommelseförordning.

Fråga 4: Finns det anledning att se över självstyrelselagen i denna fråga?

Det ankommer på berörda landskaps- och riksmyndigheter att ta ställning till om det finns anledning att se över självstyrelselagen i denna fråga. Av framställningen ovan framgår att självstyrelselagen även i nu gällande lydelse möjliggör beviljandet av statliga stöd till företag på Åland.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande och sekreterare